

La força del catalanisme

El catalanisme és el més persistent corrent hegemònic dins de la política catalana. Però apareix tenallat i a remolc davant l'actitud arrogant i prepotent d'algunes formacions polítiques espanyoles i òrgans de l'Estat. Per què es produeix ara aquesta reactivació de l'espanyolisme més monolític? Per què continua resultant rendible políticament i electoralment a Espanya el posicionament anticatalà o anticatalanista? Per què, en plena crisi econòmica i de credibilitat del sistema polític, una de les sortides endavant de la política espanyola consisteix a generar dinàmiques recentralitzadores i uniformitzadores? Per què la resposta política catalana sembla tan esporuguida i mancada d'un nord clar i compartit?

En clau nacional, la línia estratègica de fons que, en el canvi de segle i per a molts dels seus defensors, feia preferible la coalició d'esquerres a un hipotètic front de partits d'obediència catalana estricta, era l'eixamplament de les bases socials del catalanisme. Després de protagonitzar l'esforç de vertebració institucional i social català de la Transició, el pujolisme mostrava símptomes de desgast i d'haver exhaurit les possibilitats d'autogovern que el model de relacions amb l'Estat podia oferir. Al catalanisme li calia un salt endavant. Havia de poder incorporar plenament, per renovar-se, gent molt més diversa d'origen i condició. El catalanisme havia de reajustar-se i estendre's fins a reflectir, tan fidelment com fos possible, la complexitat real del país. Havia de ser capaç d'incorporar tothom disposat a ubicar la seva aventura personal o familiar en el marc del país que volíem ser. Menys passat, més futur; menys reacció i més proposició; menys commemoració d'antigues derrotes i més capacitat de preparar bé els reptes de futur. Això havia d'ajudar-nos, seguint la tipologia de Manuel Castells, a passar de comportar-nos com una *identitat de resistència* a fer-ho com una *identitat-projecte*. A *The Information Age*, Castells havia explicat a la comunitat acadèmica internacional que Catalunya era, al voltant de la seva llengua, cultura i història compartides, "un producte històric constantment renovat".

Tocava, doncs, renovar-se, posant al dia el catalanisme i connectant-lo amb els que no hi tenien el lligam emocional garantit per ori-

J.M. TRESSERRAS

COMUNICÒLEG, UAB

eixamplament ha tingut una concreció immediata discreta, per no dir escassa. Caldrà avaluar la incidència més a mitjà i a llarg termini, amb efectes que encara no poden ser percebuts. Fins ara, però, han estat més notables els desplaçaments de cercles professionals i intel·lectuals cap a una més gran radicalitat catalanista, que no pas l'arribada multitudinària de nous sectors socials cap a l'àmbit. En canvi, durant el període, s'ha produït una deriva clara dins del catalanisme, des de les posicions autonomistes cap al predomini de les posicions sobiranistes. La constatació de la radicalització dels que ja hi eren, però, no fa menys urgent i necessària per al catalanisme l'atracció de sectors que mantenen respecte a la política catalana una actitud d'indiferència i d'una certa fatiga.

L'espanyolisme centralista planteja un desafiament al catalanisme. I el catalanisme ha d'acceptar el repte, exhibint tota la força que té. Perquè la franja de gent indiferent i fatigada només s'apuntarà conscientment al catalanisme si el pot identificar com un gran moviment social i polític, transformador, capaç de defensar els interessos col·lectius.

I això com es fa? Les relacions entre Catalunya i Espanya són en una cruïlla. I cal actuar i organitzar les pròpies forces ara. Ells tenen l'estat, nosaltres la voluntat de la gent. Cap dels partits polítics d'adscripció catalanista està en condicions, tot sol, de representar el gruix de les aspiracions i sensibilitats que el catalanisme acull. Junts potser sí; per separat, no.

Hi ha moltes iniciatives cíviques i socials en marxa. Òmnium i altres entitat actuen d'una manera exemplar que mai agraiem prou. Però el catalanisme no disposa d'una plataforma política transversal, un espai de coincidència entre el món cívic, social, cultural, sindical... i el dels partits polítics i les institucions. Un espai impulsat des de la política, d'establiment d'allò mínim compartit, irrenunciable, que estem disposats a defensar, junts, de manera immediata. El Govern, el Parlament i els partits fan la seva funció, però no asseguren en un moment de crisi la participació col·lectiva i, per tant, la conversió del malestar social en energia política. Ara, davant pressió centralitzadora, cal poder dotar d'expressió política el catalanisme social per aprofitar tota la seva força. Són els partits polítics del catalanisme, en la mesura de la seva representativitat, els que haurien de fer evident el seu compromís i generositat, impulsant conjuntament l'instrument que ens permeti avançar.

gen. Això havia de fer el catalanisme més fort, i la nació més sòlida i vertebrada, just quan el nou cicle migratori de la globalització ja tornava a transformar-la.

A banda d'altres conseqüències polítiques, el resultat d'aquella aposta per prioritzar l'eixamplament de les bases socials del catalanisme, amb la incorporació de sectors populars d'adopció electiva recent de la catalanitat, conté algunes paradoxes. D'una banda, aquell